

ISSN 2616-6844

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

BULLETIN

of the L.N. Gumilyov Eurasian
National University

ҚҰҚЫҚ сериясы
LAW Series
Серия ПРАВО

2 (123)/2018

1995 жылдан бастап шығады
Founded in 1995
Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады
Published 4 times a year
Выходит 4 раза в год

Astana, 2018
Астана, 2018

Бас редакторы
з.ғ.д., проф.
Амандыкова С.К. (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары
Бас редактордың орынбасары

Ибрагимов Ж.И., з.ғ.д., доцент (Қазақстан)
Сарсенова С.Н., з.ғ.к., доцент (Қазақстан)

Редакция алқасы

Абайдельдинов Е.М.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Абдрасулов Е.Б.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Алебастрова И.А.	з.ғ.к., доцент (Ресей)
Ақпанов А.Н.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Баймаханов М.Т.	з.ғ.д., проф., академигі (Қазақстан)
Балтабаев К.Ж.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Букалерова Л.А.	з.ғ.д., проф. (Ресей)
Жумашева Г.С.	з.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Коняхин В.П.	з.ғ.д., проф. (Ресей)
Коробеев А.И.	з.ғ.д., проф. (Ресей)
Кристиан Комплек	д.ю.н., проф. (Польша)
Мукашева А.А.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Мурат Тумай	PhD (Түркия)
Нурғалиева Е.Н.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Тлепина Ш.В.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Томас Давулис	з.ғ.д., проф. (Литва)
Тхабисимова Л.А.	з.ғ.д., проф. (Ресей)
Умирзаков П.К.	з.ғ.к. (Қазақстан)
Хайрмуханмедов Н.И.	PhD (Қазақстан)
Явуз Оглу	PhD (Түркия)

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Сәтпаев к-сі, 2, 408 б.
Тел.: (7172) 709-500 (ішкі 31432)
E-mail: vest_law@enu.kz

Жауапты хатшы, компьютерде беттеген: Д. Байтлесова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы. ҚҰҚЫҚ сериясы
Меншіктенуші: ҚР БЖҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК
Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігімен тіркелген.
27.03.18 ж. № 16992-Ж -тіркеу куәлігі
Мерзімділігі: жылына 4 рет.
Тиражы: 25 дана
Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Қажымұқан к-сі,13/1, тел.: (7172)709-500 (ішкі 31432)

Editor-in-Chief
Doctor of Juridical Sciences
Amandykova S.K. (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief
Deputy Editor-in-Chief

Ibragimov Zh.I., Doctor of Juridical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Sarsenova S.N., Can. of Juridical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)

Editorial board

Abaydeldinov E.M.	Doctor of Juridical Sciences, Prof.(Kazakhstan)
Abdrassulov E.B.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Alebastrova I.A.	Can. of Juridical Sciences, Assoc.Prof. (Russia)
Akhpanov A.H.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Baymakhanov M.T.	Doctor of Juridical Sciences, Prof., Academician (Kazakhstan)
Baltabayev K.Zh.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Bukalerova L.A.	Doctor of Juridical Sciences, Prof.(Russia)
Khairmuhanmedov N.I.	PhD (Kazakhstan)
Konyakhin V.P.	Doctor of Juridical Sciences, Prof.(Russia)
Korobeyev A.I.	Doctor of Juridical Sciences, Prof.(Russia)
Krystian Complak	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Poland)
Mukasheva A.A.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Murat Tumay	PhD (Turkey)
Nurgaliyeva E.N.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Tlepina Sh.V.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Tomas Davulis	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Lithuania)
Thabisimova L.A.	Doctor of Juridical Sciences, Prof.(Russia)
Umirzakov P.K.	Can. of Juridical Sciences (Kazakhstan)
Yavuz Oglu	PhD (Turkey)
Zhumasheva G.S.	Can. of Juridical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)

Editorial address:2, Satpayev str., of.408, Astana, Kazakhstan, 010008
Tel.: (7172) 709-500 (ext. 31432)
E-mail: vest_law@enu.kz

Responsible secretary, computer layout: Dinara Baytlessova

Bulletin of the L.N.Gumilyov Eurasian National University. Law Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N.Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan
Registered by Ministry of information and communication of Republic of Kazakhstan.
Registration certificate No. 16992-Ж from 27.03.2018
Periodicity: 4 times a year
Circulation: 25 copies
Address of printing house: 13/1 Kazhimukan str., Astana, Kazakhstan 010008; tel.: (7172) 709-500 (ext.31432)

Главный редактор
д.юр.н.
Амандыкова С.К. (Казахстан)

Зам. главного редактора
Зам. главного редактора

Ибрагимов Ж.И., д.юр.н., доцент (Казахстан)
Сарсенова С.Н., к.юр.н., доцент (Казахстан)

Редакционная коллегия

Абайдельдинов Е.М.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Абдрасулов Е.Б.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Алебастрова И.А.	к.юр.н., доцент (Россия)
Ахпанов А.Н.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Баймаханов М.Т.	д.юр.н., проф., академик (Казахстан)
Балтабаев К.Ж.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Букалерова Л.А.	д.юр.н., проф. (Россия)
Жумашева Г.С.	к.юр.н., доцент (Казахстан)
Коняхин В.П.	д.юр.н., проф. (Россия)
Коробеев А.И.	д.юр.н., проф. (Россия)
Кристиан Комплак	д.юр.н., проф. (Польша)
Мукашева А.А.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Мурат Тумай	PhD (Турция)
Нургалиева Е.Н.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Тлепина Ш.В.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Томас Давулис	д.юр.н., проф. (Литва)
Тхабисимова Л.А.	д.юр.н., проф. (Россия)
Умирзаков П.К.	к.юр.н., (Казахстан)
Хайрмуханмедов Н.И.	PhD (Казахстан)
Явуз Оглу	PhD (Турция)

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, каб. 408
Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31432)
E-mail: vest_law@enu.kz

Ответственный секретарь, компьютерная верстка: Д. Байтлесова

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева. Серия: Право
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева»
МОН РК

Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций Республики Казахстан.
Регистрационное свидетельство № 16992-Ж от 27.03.18 г.

Периодичность: 4 раза в год

Тираж: 25 экземпляров

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: (7172)709-500
(вн.31432)

МАЗМҰНЫ

Мемлекет пен құқықтеориясы, конституциялық құқық

<i>Балмагамбетова В.М.</i> Қазақстан Республикасында жоғарғы оқу білімі жайында заңнама болу кезеңдері.....	8
<i>Есентемирова А.М., Амандықова С.К.</i> Қазақстандағы жоғары білім беру жүйесінің кейбір мәселелер мен перспективалары.....	14

Қаржы құқығы

<i>Сактаганова И.С. , Хамзина М.Г.</i> Қазақстандағы бюджеттің құрылуы және бюджет процесі дамуының тарихи-құқықтық аспектілері.....	25
--	----

Қылмыстық құқық

<i>Букалерова Л.А., Кутуев А.Р.</i> Ресейде спортта қолдануға тыйым салынған субстанциялар мен (немесе) әдістерді ұйымдастырғаны, таратқаны және қолданғаны үшін қылмыстық жауаптылығы туралы.....	34
<i>Қаржасова Г.Б.</i> Адам саудасымен күрестің тарихи кезеңдері мен адам саудасы қылмыстары үшін жауапкершілікті реттейтін заңнаманың даму ерекшеліктері.....	41

Қылмыстық-процессуалдық құқық

<i>Ақпанов А.Н., Хан А.Л.</i> Теориялық және қолданбалы аспектілерін, ерекшеліктерін, күдіктіден жауап алу Қазақстан Республикасының қылмыстық іс жүргізудегі.....	51
<i>Ахметов А.Т., Медиев Р.А.</i> Тергеу амалдарын жүргізу барысында ақпараттарды электрондық жеткізгішпен жұмыс істеу.....	55

Азаматтық құқық

<i>Ашимова З.С.</i> Аукциондарды құқықтық реттеу.....	60
<i>Нукушева А.Ә., Амандықова Л.К.</i> Мұрагерлік құқық қабілеттіліктің ерекшеліктері.....	65

Халықаралық құқық

<i>Асанова Т.С.</i> Шарттар мен әдет-ғұрыптар халықаралық құқық көздері ретінде:салыстыру және қарама-қарсылық (контраст).....	71
<i>Жунусбекова А.Ж.</i> Орталық Азиядағы трансшекаралық су ресурстарын пайдалануды халықаралық-құқықтық реттеудің кейбір мәселелері бойынша.....	78
<i>Мурзағалиев Е.Ч., Сейдеш Б.Б.</i> Еуразиялық Одақ аясында қызмет атқаратын заңгер-халықаралық құқық кадрларын дайындау үшін базалық университетті қалыптастыру.....	85
<i>Ойнарова А.А.</i> Еуразиялық экономикалық одақтың Дүниежүзілік сауда ұйымымен өзара әрекеттесуінің ұйымдық-құқықтық негізі.....	91

Еңбек құқығы

<i>Бекенова А.Б.</i> Қазіргі таңда ҚР әйелдердің еңбегін қорғауды құқықтық реттеу мәселелері.....	102
<i>Исаева А.Ж., Сериев Б.А.</i> Еңбек даулары: теория және тәжірибе мәселелері.....	107

CONTENTS

The theory of the state and the law, the constitutional law

<i>Balmagambetova. V.M.</i> The stages of the formation of legislation on higher education in the Republic of Kazakhstan.....	8
<i>Yessentemirova A.M., Amandykova S.K.</i> Some problems and higher education prospects in Kazakhstan.....	14

Financial law

<i>Saktaganova I.S., Khamzina M.G.</i> The budget system of Kazakhstan and historical and legal aspects of development of the budget process.....	25
---	----

Criminal law

<i>Bukalerova L.A., Kutuev A.R.</i> The criminal liability for the organization, distribution and use of substances and (or) methods prohibited in sport in Russia.....	34
<i>Karzhassova G.B.</i> Features of improvement of legislation regulating activities related to human trafficking and responsibility for human trafficking.....	41

Criminal procedural law

<i>Akhpanov A.N., Khan A.L.</i> Theoretical and applied aspects of features of interrogations suspected of criminal procedure of the Republic of Kazakhstan.....	51
<i>Akhmetov A.T., Mediev R.A.</i> The work with electronic information carrier in the course of investigation.....	55

Civil law

<i>Ashimova Z.S.</i> Legal regulation of auctions.....	60
<i>Nukusheva A.A., Amandykova L.K.</i> Peculiarities of hereditary capacity.....	65

International law

<i>Assanova T.S.</i> Treaties and customs as sources of international law: comparison and contrast....	71
<i>Zhunusbekova A.Zh.</i> About some questions of international legal regulation of use of transboundary water resources in Central Asia.....	78
<i>Murzagaliyev Ye.Ch., Seydesh B.B.</i> Formation of a basic University for the training of international lawyers within the framework of the Eurasian Economic Union.....	85
<i>Oinarova A.A.</i> Organizational and legal basis of interaction between the Eurasian Economic Union and World Trade Organization	91

Labor law

<i>Bekenova A.B.</i> Problems of legal regulation for protection of women's labor in Republic of Kazakhstan in modern stage.....	102
<i>Issayeva A.Zh., Sariyev B.A.</i> Labor disputes: problems of theory and practice.....	107

СОДЕРЖАНИЕ

Теория государства и права, конституционное право

<i>Балмагамбетова В.М.</i> Этапы становления законодательства о высшем образовании в Республике Казахстан.....	8
<i>Есентемирова А.М., Амандықова С.К.</i> Некоторые проблемы и перспективы высшего образования в Казахстане.....	14

Финансовое право

<i>Сактаганова И.С., Хамзина М.Г.</i> Бюджетное устройство Казахстана и историко-правовые аспекты развития бюджетного процесса.....	25
---	----

Уголовное право

<i>Букалерова Л.А., Кутуев А.Р.</i> К вопросу об уголовной ответственности за организацию, распространение и применение субстанций и (или) методов, запрещенных для использования в спорте в России.....	34
<i>Каржасова Г.Б.</i> Особенности совершенствования законодательства, регулирующего деятельность, связанную с торговлей людьми и ответственность за торговлю людьми.....	41

Уголовно-процессуальное право

<i>Ахпанов А.Н., Хан А.Л.</i> Особенности допроса подозреваемого в казахстанском уголовном процессе.....	51
<i>Ахметов А.Т., Медиев Р.А.</i> Работа с электронными носителями информации в ходе проведения следственных действий.....	55

Гражданское право

<i>Ашимова З.С.</i> Правовое регулирование аукционов.....	60
<i>Нукушева А.А., Амандықова Л.К.</i> Особенности наследственной правоспособности.....	65

Международное право

<i>Асанова Т.С.</i> Договоры и обычаи как источники международного права: сравнение и контраст	71
<i>Жунусбекова А.Ж.</i> О некоторых вопросах международно-правового регулирования использования трансграничных водных ресурсов в Центральной Азии.....	78
<i>Мурзагалиев Е.Ч., Сейдеш Б.Б.</i> Формирование базового университета для подготовки юристов-международников в рамках Евразийского экономического союза.....	85
<i>Ойнарова А.А.</i> Организационно-правовая основа взаимодействия Евразийского экономического союза и Всемирной торговой организации	91

Трудовое право

<i>Бекенова А.Б.</i> Проблемы правового регулирования охраны труда женщин в РК на современном этапе.....	102
<i>Исаева А.Ж., Сериев Б.А.</i> Трудовые споры: проблемы теории и практики.....	107

МРНТИ 10.21.31

¹И.С.Сактаганова, ²М.Г. Хамзина

*Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан
(E-mail: Aridnis@mail.ru¹, m.hamzina@mail.ru²)*

Қазақстандағы бюджеттің құрылуы және бюджет процесі дамуының тарихи-құқықтық аспектілері

Аннотация. Ғылыми мақалада бюджет құрылысының тарихи-құқықтық аспектілері және бюджеттік процестің қалыптасу ерекшеліктері қарастырылған. Мақалада бюджеттік құралдардың қалыптасуы, бөлісуі және пайдалану процесі, бюджеттік болжамдаудың негізгі мақсаттары, бюджеттендіру қағидалары қарастырылған. Зерттелген тақырыптың өзектілігі мен маңыздылығы бүгінгі таңдағы өзгерістерімен тікелей байланысты және оның ғылыми-тәжірибелік маңызы айқын. Мемлекеттік бюджеттің даму кезеңдері және бюджеттік жоспарлаудың негізгі қағидалары зерттелген. Қазақстан Республикасының бюджет процесі аясындағы ұлттық заңнамасына талдау жүргізілді. Бюджет үрдісінде, бюджеттендірудің қағидаларына сәйкес, нәтижеге бағытталған бюджеттік бағдарламаларды жетілдіру қажет. Бюджеттің біртұтас жіктелуі бюджет жазбасын құрастыруға мүмкіндік береді. Мемлекеттік шығындар мен республикалық және жергілікті деңгейдегі маңызы бар бюджеттік бағдарламаларды жыл сайын бағалау методологиясын жүзеге асыруы бюджет ресурстарын тиімді пайдалануға мүмкіндік береді.

Түйін сөздер. Республикалық бюджет, бюджеттік жоспарлау, бюджеттік процедура, бюджеттік процесс, бюджеттік құрылысы, бюджеттік бақылау, бақылау жүйесі.

Зерттеу тақырыбының кіріспесі. Қазіргі таңда бюджет кез келген мемлекетке қоғамдық қажеттіліктерді қанағаттандыру үшін ақшалай қор ретінде қажет. Бірақ қаржы тарихы бойынша, бюджет ешқашан да мемлекеттің барлық даму кезеңдеріне тән емес болған. Яғни, ұзақ уақыттар бойы мемлекет бюджетке ие болмаған. Алайда барлық еуропа мемлекеттерінде, оған қоса, Ресейде де кірістер жиналып және шығыстар өндірілген, яғни заңи нормаларға негізделген кірістер мен шығыстардың танымал жүйесі болған.

Зерттеудің мақсаты мен міндеттері. Қазақстан Республикасындағы бюджет жүйесінің құрылысы мен бюджет жоспарлаудың даму жолдарын зерттеу және заңнаманы талдау болып табылады. Бюджет мемлекет өзінің қаржы жоспарын енгізген кезден бастап пайда болған. Бюджет ағылшын тілінен аударғанда қор деген мағынаны білдіреді. XVI-XVII ғ.ғ. Англияда қауым палаталары корольдер субсидиясын бекіткен кезде, казынашылық канцлері отырыс бітер алдында қағаз жүзіндегі заң жобасы сақталынатын қожынын ашатын. Бұл әрекет бюджеттің ашылуы деп аталды, кейіннен қоржын атауы құжатқа ауыстырылды. XVII ғ. аяғында мемлекеттің парламентпен бекітілген кірістері мен шығыстары жоспарын құрайтын құжат та бюджет деп аталынды [1, 423б.].

Сонымен бюджет дегеніміз не? Аталған терминнің түсінігін анықтау үшін «қаржы» түсінігіне мән аударайық.

Қаржы дегеніміз орталықтандырылған және орталықсыздандырылған қаржы құралдарын құру, бөлу, қайта бөлу процестерінде қалыптасатын императивті ақша қатынастарының жүйесі.

Сондықтан, бюджет деп бюджет қоры қалыптасатын және пайда болатын процестерден туындаған императивті ақша қатынастарының жүйесін айтуға болады.

Бюджеттің пайда болуы мемлекеттің дамуы мен оның қаржы ресурстарына деген сұранысының артуымен тікелей байланысты.

Бюджет – орталықтандырылған ақша қорының құралу көздері мен жұмсалыу бағыттарын сипаттайтын экономикалық категория, ақшалай кіріс пен шығыстың балансы.

Қазақстан Республикасы Бюджет Кодексінің 3-бабы 12-тармақшасына сәйкес, бюджет дегеніміз мемлекеттің өз міндеттері мен функцияларын іске асыруды қаржылық қамтамасыз етуге арналған орталықтандырылған ақша қоры.

Орталықтандырылған ақша қорының құрылуы және жұмсалыуы бюджеттің кірісі мен шығысының тиімді жұмыс істеуі арқылы жүзеге асады. Мемлекетке қажетті ақша қаражаттарын «кіріс» жинақтаса, жалпы мемлекеттік қажеттіліктерге орталықтандырылған қордан бөлінетін қаржы «шығыс» болады.

Бюджет кірістері – ол мемлекеттік функцияларды орындауға қажетті елдің бір ортаға топталған қаржы ресурстарының бөлігін және заңнамаларға сәйкес билік органдарының әр деңгейлеріне иелік етуге ақысыз және қайтарылмайтын тәртіппен түсетін ақша құралдарын көрсетеді. Олар ақша құралдар қоры қалыптасу процесінде пайда болатын экономикалық қатынастарды әлпеттейді. Бюджет кірістері түсінігі мемлекет кірістері түсінігінен біршама қысаң, бірақ олардың республиканың мемлекеттік кірістер құрылымында шешімді мәні бар[2, 244б.].

Бюджет кірістерінің басты материалды көзі – ол Ұлттық табыс. Ұлттық табыстың өсуі мемлекет кірістері мен мемлекеттік бюджет кірістері көлемінің тұрақты ұлғаюын қамтамасыз етеді. Мемлекеттік кірістердің айтарлықтай бөлігі – ол өндіріс пен айналым салалары мен әр түрлі меншік формаларының кәсіпорындарында жасалынған қоғамның таза табысы. Сонымен бірге, мемлекет жалпы мемлекеттік мұқтаждықтарды қанағаттандыру үшін әр түрлі кәсіптік іс-әрекетпен және өндірістік пен өндірістік емес салаларда шұғылданатын азаматтардың табысының бөлігін өз кірістеріне алады.

Бюджетке түсетін кірістер, оларды жұмылдыратын формалар мен әдістер жиынтығы мемлекеттік бюджеттің түсімдер жүйесін құрады. Мұндай түсімдер маңында Бюджет кодексімен тағайындаған белгілі мөлшерде және тағайындаған мерзімде бюджет есебіне алынатын міндетті төлемдер түсініледі.

Бюджет түсімдерінің негізін салықтар мен алымдар түрлерінде жұмылдыратын төлемдер құрайды. Республика аумағында орналасқан меншік және шаруашылық формаларынан тәуелсіз барлық заңды тұлғалар мен азаматтар қолданыстағы заңнамаларға сәйкес бюджетке салықтар, алымдар және міндетті төлемдер төлеуге тартылады. Салықтар, алымдар мен төлем төлеушілер, яғни заңды және жеке тұлғалар оларды бюджетке төлеудің басқа төлемдерден басымдылығын қамтамасыз ету мен әрекеттегі заңнамаларға сәйкес оларды уақытымен және толығымен төлеуге жауапкершіліктері тағайындалады.

Мемлекеттік бюджет кірістері салықтық түсімдерге, салықтық емес түсімдерге, негізгі капитал сатудың кірістеріне, ресми трансферттерге, мемлекетке ақысыз негізде берілген ақшаларға бөлінеді. Республикада бюджет кірістерінің құрылымында ең үлкен үлес салмақты салықтық түсімдер құрайды.

Салықтар, алымдар, баж салықтары арқылы экономиканың басымдылық салалары мен бөлек экономикалық аумақтарды жетілдіруге немесе олардың дамуын баяулауға, тұрғындардың бөлек топтарының табыстарын реттеуге, белгілі бір экономикалық іс-әрекетті ынталандыруға не болмаса одан бас тартуға мүмкіндік жасауға болады[3, 17б.].

Мемлекеттің функцияларын іске асыру мүмкін, егерде олар материалдық құралдармен қамтамасыз етілсе, себебі мемлекеттің іс-әрекеті мемлекеттік құралдардың тікелей шығыстарымен байланысты. Шығыстар нақты шығындардың көлемін көрсетеді. Сондықтан, бюджеттердің барлық деңгейлері бойынша мемлекеттік шығыстардың бір-бірімен өзара байланысты нақты түрлерінің жиынтығы әрбір мемлекеттің бюджет шығыстар жүйесі болып табылады. Шығыстар жүйесін құру-құралдардың арнаулы бағыттау, үнем режимі мен мемлекеттік құралдарды жұмсаудың қайтып оралмас принциптеріне негізделеді.

Мемлекеттік бюджет шығыстары жүйесі бірнеше факторлармен шарттанады, олардың ішінде

негізгі болып мемлекеттің табиғаты мен функциялары, елдің әлеуметті-экономикалық даму деңгейі, мемлекеттің әкімшілік-аумақтық жайластырушылығы, бюджеттік құралдар беру формалары саналады. Мемлекеттік бюджет шығыстарының құрамы мен құрылымы олардың экономикалық мазмұны және жалпы ішкі өнімді бөлу жөніндегі мемлекет алдында тұрған мақсаттармен анықталады. Бюджет шығыстарының ел экономикасындағы рөлі мен мәнін анықтау мақсатпен олар әр түрлі белгілер бойынша жіктеледі. Бюджет кодексінде бюджет жүйесінің барлық деңгейлері бойынша әрекеті бар бюджет шығыстарының жіктеуі тағайындалған.

Мемлекеттің барлық шығыстары негізінде мемлекеттік бюджетте шоғырланған құралдар арқылы қаржыландырыланады. Бұл шығыстарды қоғамдық қайта өндірістегі рөліне байланысты келесі екі топқа бөлуге болады:

- өндірістік қорларды ұлғайту мен өндірістің үздіксіз процесін қамтамасыз ету үшін;
- қоғам мүшелерінің әлеуметті-мәдениеттік мұқтаждықтарын қанағаттандыру үшін.

Бірінші топқа – мемлекеттік бюджеттің экономиканы қаржыландыруға бағытталған шығыстары жатады. Екінші топқа – әлеуметті-мәдениеттік шараларды, білім беруді, ғылым, қорғаныс пен мемлекетті басқаруды қаржыландыру үшін арналған бюджет шығыстары жатады.

Осы екі топ арасындағы арақатынас бюджеттің тиімділігін анықтайды. Экономиканың бәсеке қабілеттігі дамуға бағытталған шығындардың деңгейі қаншалықты жоғары және бюджеттің тұтынушылық шығындары соған сәйкес төмен болса, соғұрлым бюджет құралдарын пайдалану тиімділігі жоғары болады. Әрине, бюджет құралдарын пайдалану тиімділігі бұл арада мемлекеттік бюджеттің шығыстарын қалыптастыру әдістеріне, мемлекеттің жүргізіп жатқан әлеуметтік саясатына және елдің бүгінгі күнгі әлеуметті-экономикалық ахуалына байланысты [4, 456].

Бюджет түрлері бойынша шығыстарды қалыптастыру ерекшеліктері олардың арнаулары маңында жатыр. Сондықтан бюджет түрлері бойынша шығыстарды қалыптастырғанда келесі негізгі факторларды есептеу қажет:

- басқару органдары арасындағы функцияларды шектеу;
- мекемелердің бағынушылығы;
- мекемелердің іс-әрекет шекарасы;
- шығыстарды тиісті бюджетке апару.

Республикалық бюджеттің шығыстары келесі бағыттар бойынша қаржыландыру үшін қалыптасады:

- жалпы сипаттағы мемлекеттік қызметтер;
- қорғаныс, қоғамдық тәртіп, қауіпсіздік;
- құқықтық, соттық, құқық қорғау қызметтері;
- білім беру;
- денсаулық сақтау;
- әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамтамасыз ету;
- мәдениет, спорт, туризм және ақпарат кеңістігі;
- тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығы;
- ауыл, орман, су, балық шаруашылықтары мен қоршаған ортаны қорғау және жер қатынастары;
- өнеркәсіп, құрылыс және жер қойынауын пайдалану;
- көлік және коммуникация;
- басқа да бағыттар.

Осыған сәйкес, бірақ тиісті әкімшілік аумақтарға арналған шығыстар бағыттары төмен тұрған бюджеттер деңгейлері бойынша да қалыптасады. Жергілікті бюджеттер шығыстарын қалыптастыру Бюджет кодексімен, нормативті-құқықтық актілермен және тиісті маслихаттар шешімдерімен реттеледі. Биліктің жергілікті органдарына аумақтардың экономикалық және қаржылық базаларын пайдалану жөнінде өкілеттік берілген. Әрбір бөлек әкімшілік-аумақтардың экономикалық базасы ретінде жергілікті тұрғындардың әлеуметті-экономикалық мұқтаждықтарын қамтамасыз ету үшін қажетті кірістер көздері болатын меншікті мүлік пен оларға берілген объектілер саналады. Ал қаржылық база болып меншікті бюджеттік құралдар мен жоғары тұрған бюджеттерден берілетін ресми трансферттерден қалыптасатын қаржылық ресурстар табылады [5, 266].

Бюджет жүйесінің әрбір деңгейінің шығыстар құрамы мен қалыптасуы әрекеттегі заңнамалық актілермен, тиісті аумақ бойынша қаржыландыруы қажет нақты объектілер және олардың іс-әрекетін қамтамасыз ету үшін қажетті шығындармен анықталады.

Мемлекеттік бюджет кез келген мемлекеттің қаржылық жоспар жүйесінде негізгі болып табылады, себебі мемлекеттің қаржы қатынастарын қаржы жүйесінің әртүрлі салаларымен ағымдағы жылға анықтап бір жүйеге біріктіреді. Бюджетті ең маңызды қаржы жоспары деп бекіту, оның ұлттық кірістерді қайта бөлудегі маңызды орнын сипаттайды, қоғамдық өндірістегі ерекші рөлін көрсетеді. Мысалы, мемлекеттік бюджет арқылы ұлттық кірістің 50%, яғни көптеген елдердің ақша құралдарының $\frac{3}{4}$ бөлігі. Бұл мемлекетке жалпы мемлекеттік қажеттіліктерді ғана емес, сонымен қатар қоғамның барлық өміріне активті түрде әсер етеді, мемлекеттің әлеуметтік және экономикалық даму бағдарламаларының орындалуын қамтамасыз етеді. Бюджеттің қоғамдық өмірдегі дәрежесі оған заң күшін береді. Сондықтан кез келген елдің бюджеті жоғары заң органдарымен бекітіледі – парламент, ал оның кіріс және шығыс бөліктерінің орындалуы бюджет процесі қатысушылары үшін міндетті болады.

Сонымен, мемлекетке экономикалық және әлеуметтік реттеуді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін маңызды механизмдердің бірі – қаржылық механизм, оның маңызды буыны мемлекеттік бюджет болып табылады. Мемлекет дәл осы қаржы жүйесі арқылы мемлекеттік органдарға жүктелген функцияларды жүзеге асыру мүмкіндігін қамтамасыз ете отырып, орталықтандырылған ақша құралдарын құрады және орталықтандырылмаған ақша қорларының қалыптасуына әсер етеді. Бюджет жүйесі – мемлекеттің қаржы жүйесінің құрамдас бөлігі болып табылады. Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің 3-бабының 12-тармақшасына сәйкес, бюджет жүйесі - бюджеттердің және Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының, сондай-ақ бюджеттік процестер мен қатынастардың жиынтығы.

Бюджет жүйесінің тарихына тоқтала кетсек. 1991 жылдан бастап Қазақстан Республикасының бюджет жүйесі түбірлі өзгерістерге ұшырады. Бұған дейін Қазақстанның мемлекеттік бюджеті, басқа одақтас республикалардың мемлекеттік бюджеттері сияқты, КСРО-ның мемлекеттік бюджетіне кірді, онда ел аумағының барлық бюджеттері, соның ішінде ауылдық және поселкелік бюджеттер де қамтылып көрсетілді. Ол одақтық бюджеттен, 15 одақтас республиканың мемлекеттік бюджеттерінен және мемлекеттік әлеуметтік сақтандыру бюджетінен тұрды[4, 316].

Одақтық бюджетке 1970-1990 жж. мемлекеттік бюджет ресурстарының жалпы ауқымының 50-52 % тиді, оның 35% республикалардың республикалық бюджеттерінің және 15% жергілікті бюджеттердің қарамағында болды[5, 286].

1991 жылдың 17 желтоқсанында Қазақстанның бюджет құрылысын анықтаған «Бюджет жүйесі туралы» бірінші заңға қол қойылды. Оның негізгі идеясы бюджет жүйесінің бөліктеріне республикалық және жергілікті бюджеттер дербестігін беру еді. Әртүрлі деңгейлер бюджеттерінің бірлік қағидаты әлі заңмен белгіленбеген болатын.

Нарытқы экономикаға көшумен байланысты экономикалық және саяси сфералардағы өзгерістер, 1995 жылғы 30 тамызда жаңа Конституцияны қабылдау, 1995 жылы жаңа салық заңнамасын енгізу сонымен бірге Қазынашылық органдарын құру 1996 жылғы 24 желтоқсанда «Бюджет жүйесі туралы» Қазақстан Республикасы заңын дайындауға себеп болды. Заңда бюджет жүйесінің қағидаттары ескерілді, бюджетті жасаудың, қараудың, бекітудің, атқарудың және атқарылуын бақылаудың тәртібі регламенттелінді. Субвенциялар, субсидиялар, ресми трансферттер, мемлекеттік кепілдер, қарыздар, қарыз алу және борыш, үкіметтің және жергілікті атқарушы органдардың резервтері сияқты жаңа ұғымдар енгізілді. Мемлекеттік бюджеттің кірістері жалпы мемлекеттік салықтар, алымдар, төлемдер және жергілікті салықтар мен алымдар болып бөлінді. 1998 жылдан бастап Ұлттық банкпен тура қарыз алу тоқтатылды. 1997 жылы кірістер мен шығыстардың жаңа бюджеттік сыныптамасы енгізілді, ол бюджеттің шығыстарын бағдарламалардың орындалуымен өзара үйлесуіне жағдай жасады.

1999 жылдың сәуірінде «Бюджет жүйесі туралы» үшінші заң қабылданды. Жергілікті бюджеттердің теңгерімділігін қамтамасыз ету мақсатында барлық өңірлер үшін кірістерді бірыңғай бөлу енгізілді және бюджеттік алынымдар мен субвенциялардың механизмі белгіленді. Түсімдердің түрлері бойынша республикалық және жергілікті бюджеттердің арасында кіріс бөлігін бөлу жүргізілді; тиісінше республикалық бюджеттен және жергілікті бюджеттерден қаржыландырылатын мемлекеттің функциялары шектелінді.

Республикалық бюджет пен жергілікті бюджеттер арасында ресми трансферттердің ұзақ мерзімді мөлшерлері негізінде жергілікті бюджеттердің теңгерімділігі жүзеге асырылатыны анықталды. Мемлекеттік бюджетте мемлекеттік бюджеттен тыс қорлар шоғырландырылды.

2002 жылы Стратегиялық жоспарлау агенттігін, Экономика және сауда министрлігін, Мемлекеттік кірістер министрлігін, Экономика және бюджеттік жоспарлау министрлігін Қаржы министрлігін қайта ұйымдастыру бюджеттік үдерісті реформалауда маңызды кадам болды. Сонымен бірге бюджетті жоспарлау мен оның атқарылу функциялары бөлінді.

2009 жылы қолданысқа енгізілген Бюджеттік Кодекс бюджет жүйесін жаңғыртуға мүмкіндік берді[5, 336.].

Оның негізінде бюджет процесіндегі стратегиялық және бағдарламалық құжаттардың рөлі, нәтижеге бағдарланған бюджеттендіру үлгісіне көшуге сәйкес бюджет бағдарламаларын қалыптастыру, қызмет нәтижелеріне қол жеткізу үшін бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің жауапкершілігін арттыру, нәтижелерді бағалау, мемлекеттік қаржылық бақылауды жандандыру сияқты шешуші салаларды қамтитын үш жылдық бюджет жасалынды. Бұл Бюджеттік кодекс бюджет процесі сатыларындағы барлық операцияларды – стратегиялық бағыттар мен мақсаттар негізінде бюджеттік өтінімдерді қалыптастыру мезетінен – әрбір мемлекеттік орган қызметінің нәтижелерін кешенді бағалауды жүргізуге дейін регламенттейді. Жаңа Бюджет кодексінің нормалары бюджеттік қаражаттар мен мемлекеттік активтерді пайдалану тиімділігін арттыруға мүмкіндік туғызуға жетелейді.

Бюджеттік заңнама бюджеттік, бюджетаралық қатынастар, бюджет жүйесінің жұмыс істеуінің, бюджеттік қаражаттардың құралуы мен пайдаланылуының негізгі қағидаларын және механизмдерін, сонымен бірге Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қалыптасуы мен пайдаланылуын белгілейді. Бюджет жүйесінің жұмыс істеуі бюджеттердің әртүрлі деңгейлерінің өзара байланысына негізделеді және оларды жоспарлау, әзірлеу, қарау, бекіту, атқару, бақылау тәртібімен, сондай-ақ республикалық және жергілікті бюджеттердің атқарылуы туралы есеппен қамтамасыз етіледі.

Бюджет процесінің негізінде Қазақстан Республикасының бюджет жүйесіне тән принциптер жатыр:

1) бірыңғайлық принципі - бюджет жүйесін ұйымдастырудың және оның жұмыс істеуінің бірыңғай принциптерін қолдану, Қазақстан Республикасында бірыңғай бюджет сыныптаамасын және бюджет процесінің бірыңғай рәсімдерін пайдалану;

2) толымдылық принципі - бюджетте және Қазақстан Республикасының Ұлттық қорында Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген барлық түсімдер мен шығыстардың көрсетілуі, бюджет қаражаты бойынша талап құқықтарының басқаға берілуі сияқты, бюджет қаражатын пайдалана отырып, өзара талаптарды есепке жатқызуға жол бермеу;

3) реалистік қағидаты – бекітілген (нақтыланған, түзетілген) бюджет көрсеткіштерінің әлеуметтік-экономикалық даму болжамдарының, аумақтарды дамыту бағдарламаларының, мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларының бекітілген (нақтыланған, түзетілген) параметрлеріне, бағыттарына сәйкес келуі;

4) транспаренттілік принципі - мемлекеттік немесе заңмен қорғалатын өзге де құпия болып табылатын мәліметтерді, сондай-ақ қоғам мен бұқаралық ақпарат құралдары үшін бюджет процесінің міндетті ашықтығын қоспағанда, Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасы саласындағы нормативтік құқықтық актілерді, бекітілген (нақтыланған, түзетілген) бюджетті және олардың атқарылуы туралы есептерді, стратегиялық жоспарлар мен олардың іске асырылуы туралы есептерді, Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қалыптастыру туралы және пайдалану туралы ақпаратты міндетті түрде жариялау;

5) дәйектілік принципі - мемлекеттік органдардың бюджеттік қатынастар саласында бұрын қабылданған шешімдерді сақтауы;

6) нәтижелілік қағидаты – стратегиялық жоспарларда, аумақтарды дамыту бағдарламаларында және (немесе) мемлекеттік органдардың бюджеттік бағдарламаларында көзделген нәтижелердің көрсеткіштеріне қол жеткізуге бағдарланған бюджетті әзірлеу және атқару;

7) бюджеттердің дербестік принципі - түрлі деңгейдегі бюджеттер арасында түсімдердің тұрақты

бөлінуін белгілеу және осы Кодекске сәйкес олардың жұмсалыу бағыттарын айқындау, осы Кодекске сәйкес мемлекеттік басқарудың барлық деңгейлерінің бюджет процесін дербес жүзеге асыру құқығы, жергілікті бюджеттердің атқарылуы барысында қосымша алынған кірістерді және жергілікті бюджеттер қаражатының қалдықтарын жоғары тұрған бюджетке алып қоюға жол берілмеуі, төменгі бюджеттерге оларды тиісті өтеусіз, қосымша шығыстар жүктеуге жол берілмеуі;

8) сабақтастық принципі - өткен кезеңде бекітілген әлеуметтік-экономикалық даму болжамдарына, базалық шығыстарға, бюджеттік мониторинг қорытындыларына, нәтижелерді бағалауға негізделген республикалық және жергілікті бюджеттерді жоспарлау;

9) негізділік принципі - бюджет жобасына қандай да болсын түсімдерді немесе шығыстарды енгізу қажеттігін және олардың көлемдерінің негізділігін айқындайтын нормативтік құқықтық актілер және басқа да құжаттар негізінде бюджетті жоспарлау, сондай-ақ бюджет қаражаты мен мемлекет активтерін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес пайдалану;

10) уақтылылық принципі - республикалық және жергілікті бюджеттерге, Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қолма-қол ақшаның бақылау шотына түсімдерді есептеу және оларды Қазақстан Республикасының Ұлттық банкіндегі Үкімет шотына аудару, міндеттемелер бойынша қаржыландырудың жеке жоспарларына сәйкес мемлекеттік мекемелердің міндеттемелер қабылдауы, төлемдер бойынша қаржыландырудың жеке жоспарларына сәйкес төлемдер жасау және тиісті нормативтік құқықтық актілерде белгіленген тәртіпті сақтай отырып, мерзімінде бюджет қаражатын алушылар шоттарына аудару;

11) қассаның бірыңғайлық принципі - бюджетке барлық түсімдерді бірыңғай қазынашылық шотқа есептеу және бірыңғай қазынашылық шоттан барлық көзделген шығыстарды ұлттық валютамен жүзеге асыру;

12) тиімділік қағидаты – бюджет қаражатының бекітілген көлемін пайдалана отырып, ең үздік тікелей және түпкілікті нәтижеге қол жеткізу немесе бюджет қаражатының аз көлемін пайдаланып, тікелей және түпкілікті нәтижеге қол жеткізу қажеттігін негізге ала отырып, бюджетті әзірлеу және атқару;

13) жауапкершілік принципі - тікелей және түпкілікті нәтижелерге қол жеткізуге және бюджеттік бағдарламалар әкімшілері мен мемлекеттік мекемелер басшыларының және квазимемлекеттік сектор субъектілерінің Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес келмейтін шешімдер қабылдағаны үшін жауапкершілігін қамтамасыз етуге бағытталған қажетті әкімшілік және басқару шешімдерінің қабылдануы;

14) бюджет қаражатының атаулылығы мен нысаналы сипатының қағидаты – бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің, квазимемлекеттік сектор субъектілерінің Қазақстан Республикасының заңнамасын сақтай отырып, квазимемлекеттік сектор субъектілерінің жарғылық капиталына қатысу арқылы бюджет қаражатын стратегиялық жоспарларда, аумақтарды дамыту бағдарламаларында және (немесе) мемлекеттік органдардың бюджеттік бағдарламаларында бюджеттік инвестициялардың қаржылық-экономикалық негіздемелерінде көзделген нәтижелердің көрсеткіштеріне қол жеткізуге бағыттауы және пайдалануы[6, 196.].

Бюджет жүйесін құрудың барлық қағидаттары өзара үйлестірілген және бір-бірін толықтырып отырады, олар егеменді еліміздің Конституциясында және өзге де заңдар мен заңнамалық актілерде көрсетілген.

Сонымен қатар, Жаңа Бюджеттік Кодексте бюджет процесінің барлық сатылары, яғни, бюджеттің әзірленуі, бекітілуі, атқарылуы және бюджет деңгейлері егжей-тегжейлі көрсетілді.

Оның дәлелін келесі нормадан көруге болады: Қазақстан Республикасының Бюджет Кодексінің 6-бабына сәйкес, Қазақстан Республикасында келесідей деңгейдегі бюджеттер бекітіледі, атқарылады және дербес болып табылады.:

- республикалық бюджет;
- облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеттері;
- аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджеті.

Осы аталған бюджет деңгейлерінің ішінде, облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеттері, аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджеті жергілікті бюджеттерге жатады.

Бюджет Кодесінде белгіленген жағдайларда, Қазақстан Республикасында төтенше мемлекеттік бюджет әзірленуі, бекітілуі және атқарылуы мүмкін.

Қазақстан Республикасында талдамалы ақпарат ретінде пайдаланылатын және бекітуге жатпайтын мемлекеттік және шоғырландырылған бюджет, облыстардың бюджеті жасалады.

Заңнамада бұл бюджет түрлеріне келесідей анықтамалар берілген.

Өз араларында өзара өтелетін операциялар ескерілместен, республикалық және жергілікті бюджеттерді біріктіретін, мемлекеттің орталықтандырылған ақша қоры болып мемлекеттік бюджет табылады.

Шоғырландырылған бюджет деп өз араларында өзара өтелетін операциялар ескерілмей, республикалық бюджетті, облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың бюджеттерін, Қазақстан Республикасының Ұлттық қорының түсімдері мен шығыстарын біріктіретін мемлекеттің орталықтандырылған ақша қорын айтамыз.

Облыс бюджеті өз араларында өзара өтелетін операциялар ескерілместен, облыстық бюджетті, аудандар (облыстық маңызы бар қалалар) бюджетін біріктіретін орталықтандырылған ақша қоры болып табылады.

Зерттеудің әдіснамалық базасы мен әдістері: мақаланы жазу әдіснамасы зерттеу тақырыбын объективті және жан-жақты танудың негізгі әдісі ретінде шындықты танудың диалектикалық әдісіне негізделген. Бұл зерттеуде жалпы мынадай ғылыми зерттеу әдістері пайдаланылды: формальды-логикалық (индукция, шегеру, талдау, синтездеу, гипотеза, ұқсастық), сондай-ақ, арнайы құқықтық әдістер: салыстырмалы-құқықтық және де формальды-құқықтық.

Бұдан мынадай қорытындыға келуге болады: Бюджет заңнамасы бойынша бюджеттің барлық түрлері мен деңгейлері дербес болып табылады. Бюджет жүйесінде орталық орынды сәйкесінше қаржы жылына Қазақстан Республикасының Заңымен бекітілетін республикалық бюджет алады. Қазақстан Республикасының бюджет жүйесінің дербестік принципі мемлекеттік басқарудың барлық деңгейлерінің бюджет процесін дербес жүзеге асыру құқығын береді. Сонымен қатар, мемлекеттік басқарудың нақты деңгейіне Бюджет кодексімен сәйкесінше бюджет деңгейі бекітілген: республикалық бюджет, Астана және Алматы қалаларының бюджеті, облыстық және облыстық маңызы бар қалалардың бюджеті, аудан бюджеті[7, 101б.].

Оған қоса, мемлекеттік реттеу аясындағы бюджетаралық қатынастардың негізгі мақсаты болып барлық бюджет деңгейлерінің бюджеттік қамтамасыздандырылуын тегістеу және атқарушы билікпен Қазақстанның барлық аумағында мемлекеттік қызмет деңгейлерінің бірінғай берілуі табылады. Аталған мақсатқа жету тек жеке аудан мен облыс мүдделерінің мемлекетке бағынуына негізделген орталықтандырылған түрлі деңгейдегі бюджеттер арасында кірістер мен шығыстарды бөлуде мүмкін. Біздің елімізде бюджетаралық қатынастарды осылай реттеу механизмі бар, яғни, республикалық және жергілікті бюджеттерге түсетін түсімдер түрлері мен мемлекеттік қызметтің барлық бағыттары бойынша шығыстардың жүзеге асырылуы заңмен анықталған.

Әдебиеттер тізімі

1. Жунусова Р.М., Жусупова А.К., Утибаева Г.Б. Бюджетное планирование и прогнозирование: учебное пособие. / Р.М. Жунусова, А.К. Жусупова, Г.Б. Утибаева. – А.: Экономика, 2014. – 568 с.
2. Худяков А.И. Финансовое право Республики Казахстан. Особенная часть: учебник. / А.И. Худяков. – А.: «Издательство «Норма-К», 2002. - 344 с.
3. Улюкаев А.В. Проблемы государственной бюджетной политики: науч.-практич. пособие./ А.В. Улюкаев. - М.: Дело, 2014. – 246 с.
4. Серикбаева А.С., Кулекеев Ж.А., Султангазин А.Ж., Зейнельгабдин А.Б., Мухаметкарим А.М. Проблемы эффективности использования средств государственного бюджета Республики Казахстан в условиях развития рыночных отношений: учебное пособие. / А.С. Серикбаев, Ж.А. Кулекеев, А.Ж. Султангазин, А.Б. Зейнельгабдин, А.М. Мухаметкарим. - Астана: Палитра, 2013. – 215 с.
5. Конакбаев С.К. Оптимизация бюджетного процесса в условиях обеспечения устойчивой экономики: Автореферат. дис. ...к.э.н. Алматы, 2006.
6. Даум Л.К. Бюджетное планирование и межбюджетные отношения: международный опыт и перспективы: пособие. / Л.К. Даум. – Астана, 2012. – 135 с.
7. Кадырова М.Б. Бюджетное планирование в Республике Казахстан: учебное пособие. / М.Б. Кадырова. – Астана, 2010. – 179 с.

И.С. Сактаганова, М.Г. Хамзина

Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан

Бюджетное устройство Казахстана и историко-правовые аспекты развития бюджетного процесса

Аннотация. В научной статье рассмотрены историко-правовые аспекты организации бюджета, особенности развития бюджетного процесса. В статье изучены вопросы становления системы бюджетного устройства, распределение бюджетных ресурсов, принципы бюджетной процедуры, цели и задачи бюджетной процедуры. Актуальность и практическая значимость исследуемой темы обусловлена рядом причин и имеет не только научное, но и практическое значение. Рассмотрены этапы развития государственного бюджета, основные принципы бюджетного планирования. Рассмотрены задачи, элементы и принципы бюджетного контроля, а также полномочия государственных органов, осуществляющих бюджетный контроль. Проанализировано национальное законодательство в сфере бюджетного процесса Республики Казахстан. Необходимо в соответствии с изменениями в бюджетном законодательстве усилить контроль за распределением и правильностью освоения бюджетных средств по ключевым направлениям развития государства.

Ключевые слова. Республиканский бюджет, бюджетное планирование, бюджетная процедура, бюджетный процесс, бюджетное устройство, бюджетный контроль, система контроля.

I.S. Saktaganova, M.G. Khamzina

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan

The budget system of Kazakhstan and historical and legal aspects of development of the budget process

Abstract. This scientific article describes the historical and legal aspects of the organization budget and features of the development of the budget process. Relevance and practical significance of the research topic due to several reasons and has not only scientific but also practical significance. The stages of development of the state budget, the basic principles of budget planning. Analyzed national legislation in the sphere of the budgetary process of the Republic of Kazakhstan. In a scientific article describes the institutional framework of the budgetary control of the Republic Kazakhstan. Relevance and practical significance of the topic due to several reasons and has not only a scientific but also practical significance. The problems, elements and principles of budget control, as well as the powers of state bodies exercising budgetary control.

Key words. The Republican budget, budget planning, budget procedure, budget process, budgetary system, budgetary control, controls system, competent authorities.

References

1. Junusova R.M., Jusupova A.K., Utibaeva G.B. Byudzhethnoye planirovaniye i prognozirovaniye [Budget planning and forecasting] (Economika, Almaty, 2014).
2. Hudiakov A.I. Finansovoye pravo Respubliki Kazakhstan [Financial Law of the Republic of Kazakhstan] (Izdatelstvo «Norma-K, Almaty, 2002).
3. Ulukaev A.V. Problemy gosudarstvennoy byudzhethnoy politiki [Problems of state budgetary policy] (Delo, Moscow, 2014).
4. Serikbaeva A.S., Kulekeev J.A., Sultangazin A.J., Zeynelgabdin A.B., Muhametkarim A.M.. Problemy effektivnosti ispol'zovaniya sredstv gosudarstvennogo byudzheta Respubliki Kazakhstan v usloviyakh razvitiya rynochnykh otnosheniy [Problems of the effectiveness of using the state budget funds of the Republic of Kazakhstan in the conditions of the development of market relations] (Palitra, Astana, 2013).
5. Konakbaev S.K. Optimizatsiya byudzhethnogo processa v usloviyah obespecheniya ustojchivoj jekonomiki: Avtoreferat. dis. ...k.je.n. [Optimization of the budgetary process in conditions of ensuring a stable economy]. Almaty, 2006. 3 p.
6. Daum L.K. Byudzhethnoye planirovaniye i mezhyudzhethnyye otnosheniya: mezhdunarodnyy opyt i perspektivy [Budget planning and interbudgetary relations: international experience and prospects] (Astana, 2012).
7. Kadyrova M.B. Byudzhethnoye planirovaniye v Respublike Kazakhstan [Budget planning in the Republic of Kazakhstan] (Astana, 2010).

Сведения об авторах:

Сактаганова И.С. – заң ғылымдарының кандидаты, Азаматтық және экологиялық құқық кафедрасының доценті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Сәтпаев көш. 2, Астана, Қазақстан.

Хамзина М.Г. - Старший преподаватель кафедры Теории и истории государства и права, Конституционного права, ЕНУ им. Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан.

Saktaganova I.S. - Candidate of jurisprudence, Associate Professor Department of Civil and ecological law, L.N. Gumilyov ENU, Astana, Kazakhstan.

Hamzina M.G. - Senior scientific lecturer Department of Theory and History of Law, Constitutional Law, L.N. Gumilyov ENU, Astana, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Құқық сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журнал мақсаты. Заң ғылымдары бойынша мұқият тексеруден өткен ғылыми құндылығы бар мақалалар жариялау.

2. Журналда мақала жариялаушы автор мақаланың қол қойылған бір дана қағаз нұсқасын Ғылыми басылымдар бөліміне (редакцияға, мекенжайы: 010008, Қазақстан республикасы, Астана қаласы, Қ. Сәтпаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 408 кабинет) және vest_law@enu.kz электрондық поштасына Word форматындағы нұсқаларын жіберу қажет. Мақала мәтінінің қағаз нұсқасы мен электронды нұсқалары бірдей болулары қажет.

Мақалалар *қазақ, орыс, ағылшын* тілдерінде қабылданады.

3. Автордың қолжазбаны редакцияға жіберуі мақаланың Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысында басуға келісімін, шетел тіліне аударылып қайта басылуына келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы автор туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына кепілдеме береді.

4. Мақаланың көлемі 18 беттен аспауға тиіс (6 беттен бастап).

Мақаланың құрылымы

5. *XFTAP* <http://grnti.ru/> - *бірінші жолдың сол жақтауында;*

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемеде жұмыс жасайтын болса, онда әр автор мен оның жұмыс мекемесі қасында бірдей белгі қойылу керек) – жолдың ортасында;

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде, курсивпен, жолдың ортасында;

Мақала атауы – жолдың ортасында;

Аннотация (100-200 сөз; формуласыз, мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспесі, мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет).

Түйін сөздер (6-8 сөз не сөз тіркесі)

Түйін сөздер мақала мазмұнын көрсетіп, мейлінше мақала атауы мен аннотациядағы сөздерді қайталамай, мақала мазмұнындағы сөздерді қолдану қажет. Сонымен қатар, ақпараттық-іздістіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін ғылым салаларының терминдерін қолдану қажет.

Негізгі мәтін мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды бөлімдерін қамтуы қажет – *жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1,25см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.*

Таблица, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр таблица, сурет қасында оның аталуы болу қажет. Сурет айқын, сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы формулалар тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана номерленеді.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқалары міндетті түрде алғаш қолданғанда түсіндірілуі берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі

Мәтінде әдібиеттерге сілтемелер тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің номерленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіліде: мәтінде кездескен

әдебиетке алғашқы сілтеме [1] арқылы, екінші сілтеме [2] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Кітапқа жасалатын сілтемелерде қолданылған беттері де көрсетілуі керек (мысалы, [1, 45 бет]). Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпейтін басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін әзірлеу үлгілерін төмендегі **мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз**).

6. Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: автордың аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекен-жайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде толтырылады.

7. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның қайтарылуы оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

Редакцияға түскен мақала жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Барлық рецензиялар авторларға жіберіледі. Автор (рецензент мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда) үш күн аралығында қайта қарап, қолжазбаның түзетілген нұсқасын редакцияға қайта жіберуі керек. Рецензент жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына төлем жасау туралы ескертіледі. Төлем көлемі 2018 жылы 4500 тенге – ЕҰУ қызметкерлері үшін және 5500 тенге басқа ұйым қызметкерлеріне.

Реквизиттер:

РГП ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева МОН РК

Цеснабанк: КБЕ16

БИИ 010140003594

БИК TSES KZ KA

Счет в кодировке IBAN - KZ 91998ВТВ0000003104

**Provision on articles submitted to the journal
“Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Law Series”**

1. Purpose of the journal. Publication of carefully selected original scientific works in the fields of Juridical sciences.

2. An author who wishes to publish an article in a journal must submit the article in hard copy (printed version) in one copy, signed by the author to the scientific publication office (at the address: 010008, Republic of Kazakhstan, Astana, Satpayev St., 2. L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Building, room 408) and by e-mail vest_law@enu.kz in Word format. At the same time, the correspondence between Word-version and the hard copy must be strictly maintained.

Language of publications: *Kazakh, Russian, English.*

3. Submission of articles to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish articles in the journal and the re-publication of it in any foreign language. Submitting the text of the work for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about himself, the lack of plagiarism and other forms of improper borrowing in the article, the proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, illustrations.

4. The volume of the article should not exceed 18 pages (from 6 pages).

5. Structure of the article (page – A4 format, portrait orientation, page margins on all sides - 20 mm. Font: type - Times New Roman, font size - 14)

GRNTI <http://grnti.ru/> - *first line, left*

Initials and Surname of the author (s) - *center alignment, italics*

Full name of the organization, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization) - *center alignment, italics*

Author's e-mail (s)- *in brackets, italics*

Article title - *center alignment, bold*

Abstract (100-200 words, it should not contain a formula, the article title should not repeat in the content, it should not contain bibliographic references, it should reflect the summary of the article, preserving the structure of the article - introduction, problem statement, goals, history, research methods, results /discussion, conclusion).

Key words (6-8 words/word combination. Keywords should reflect the main content of the article, use terms from the article, as well as terms that define the subject area and include other important concepts that make it easier and more convenient to find the article using the information retrieval system).

The main text of the article should contain an introduction, problem statement, goals, history, research methods, results / discussion, conclusion - *line spacing - 1, indent of the “red line” -1.25 cm, alignment in width.*

Tables, figures should be placed after the mention. Each illustration should be followed by an inscription. Figures should be clear, clean, not scanned.

In the article, only those **formulas** are numbered, to which the text has references.

All **abbreviations**, with the exception of those known to be generally known, must be deciphered when first used in the text.

Information on **the financial support** of the article is indicated on the first page in the form of a footnote.

References

In the text references are indicated in square brackets. References should be numbered strictly in the order of the mention in the text. The first reference in the text to the literature should have the number [1], the second - [2], etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). References to unpublished works are not allowed. Unreasonable references to unreviewed publications (examples of the description of the list of literature, descriptions of the list of literature in English, see below in the sample of article design).

At the end of the article, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the article is in Kazakh), in Kazakh and English (if the article is in Russian) and in Russian and Kazakh languages (if the article is English language).

Information about authors: surname, name, patronymic, scientific degree, position, place of work, full work address, telephone, e-mail - in Kazakh, Russian and English.

6. The article must be **carefully verified**. Articles that do not meet technical requirements will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the article has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Articles received by the Department of Scientific Publications (editorial office) are sent to anonymous review. All reviews of the article are sent to the author. The authors must send the proof of the article within three days. Articles that receive a negative review for a second review are not accepted. Corrected versions of articles and the author's response to the reviewer are sent to the editorial office. Articles that have positive reviews are submitted to the editorial boards of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive conclusion for publication should make payment on the following requisites (for ENU employees - 4,500 tenge, for outside organizations - 5,500 tenge):

РГП ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева МОН РК

Цеснабанк: КБЕ16

БИН 010140003594

БИК TSES KZ KA

Счет в кодировке IBAN - KZ 91998BTVB0000003104

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева. Серия: Право»

1. **Цель журнала.** Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ по юридическому направлению.
2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сагпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 408) и по e-mail vest_law@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией.

Язык публикаций: казахский, русский, английский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя, Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, издания статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.
4. Объем статьи не должен превышать 18 страниц (от 6 страниц).
5. **Схема построения статьи** (страница – А4, книжная ориентация, поля со всех сторон – 20 мм. Шрифт: тип – Times New Roman, размер (кегель) - 14):

ГРНТИ <http://grnti.ru/> - первая строка, слева

Инициалы и Фамилию автора(ов)- выравнивание по центру, курсив

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках курсив

Название статьи – выравнивание по центру полужирным шрифтом

Аннотация (100-200 слов; не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы).

Ключевые слова (6-8 слов/словосочетаний).

Ключевые слова должны отражать основное содержание статьи, использовать термины из текста статьи, а также термины, определяющие предметную область и включающие другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – *межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» -1,25 см, выравнивание по ширине.*

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы

В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на

литературу должна иметь номер [1], вторая - [2] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 стр.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на рецензируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Все рецензии по статье отправляются автору. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию к повторному рассмотрению не принимаются. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Реквизиты:

РГП ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева МОН РК

Цеснабанк: КБЕ16

БИН 010140003594

БИК TSES KZ KA

Счет в кодировке IBAN - KZ 91998BTV0000003104

ГРНТИ 27.25.19

А.Ж. Жубанышева¹, Н. Темиргалиев², А.Б. Утесов³

¹²*Институт теоретической математики и научных вычислений Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан*

³*Актюбинский региональный государственный университет имени К. Жубанова, Актюбе, Казахстан*

(E-mail: ¹axaulezh@mail.ru, ²ntmath10@mail.ru, ³adilzhan_71@mail.ru)

Численное дифференцирование функций в контексте Компьютерного (вычислительного) поперечника

Аннотация. В рамках компьютерного (вычислительного) поперечника полностью решена задача приближенного дифференцирования функций, принадлежащих классам Соболева по неточной информации, полученной от производного конечного множества тригонометрических коэффициентов Фурье-Лебега дифференцируемой функции... [100-200 слов]

Ключевые слова. Приближенное дифференцирование, восстановление по неточной информации, предельная погрешность, компьютерный (вычислительный) поперечник.

Основной текст статьи должен содержать

- введение/постановка задачи,
- цели/история,
- методы исследования,
- результаты/обсуждение, заключение/выводы.

Список литературы

1. Темиргалиев Н. Компьютерный (вычислительный) поперечник как синтез известного и нового в численном анализе// Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева -2014. –Т. 4. № 101. – С. 16–33.
2. Локуциевский О.М., Гавриков М.Б. Начала численного анализа. -М.: ТОО «Янус», 1995. -581 с.
3. Жубанышева А.Ж., Абикенова Ш. О нормах производных функций с нулевыми значениями заданного набора линейных функционалов и их применения к поперечниковым задачам// Функциональные пространства и теория приближения функций: Тезисы докладов Международной конференции, посвященная 110-летию со дня рождения академика С.М. Никольского, Москва, Россия, 2015. – Москва, 2015. -С.141-142

А.Ж. Жубанышева, Н. Темиргалиев, А.Б. Утесов

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің теориялық математика және ғылыми есептеулер институтыа, Астана, Қазақстан

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті, Ақтөбе, Қазақстан

Компьютерлік (есептеуіш) диаметр мәнмәтінінде функцияларды сандық дифференциалдау

Аннотация. Компьютерлік (есептеуіш) диаметр мәнмәтінінде Соболев класында жататын функцияларды олардың тригонометриялық Фурье-Лебег коэффициенттерінің ақырлы жиынынан алынған дәл емес ақпарат арқылы жуықтау есебі толығымен шешілді... [100-200 сөз]

Түйін сөздер. Жуықтап дифференциалдау, дәл емес ақпарат бойынша жуықтау, шектік қателік, Компьютерлік (есептеуіш) диаметр.

A.Zh. Zhubanysheva, N. Temirgaliyev, A.B. Utesov
*Institute of theoretical mathematics and scientific computations of L.N. Gumilyov Eurasian
National University, Astana, Kazakhstan*
K.Zhubanov Aktobe Regional State University, Aktobe, Kazakhstan

Numerical differentiation of functions in the context of Computational (numerical) diameter

Abstract. The computational (numerical) diameter is used to completely solve the problem of approximate differentiation of a function given inexact information in the form of an arbitrary finite set of trigonometric Fourier coefficients... [100-200 words]

Key words. Approximate differentiation, recovery from inexact information, limiting error, computational (numerical) diameter, massive limiting error.

References

1. Temirgaliyev N. Komp'yuternyj (vychislitel'nyj) poperechnik kak sintez izvestnogo i novogo v chislennom analize [Computational (numerical) diameter as a synthesis of the known and the new in numerical analysis], Vestnik Evrazijskogo nacional'nogo universiteta imeni L.N. Gumileva [Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University], 4(101), 16–33 (2014). [in Russian]
2. Lokucievskij O.M., Gavrikov M.B. Nachala chislennogo analiza [Elements of numerical analysis] (Yanus, Moscow, 1995).
3. Zhubanysheva A.Zh., Abikenova Sh.K. O normah proizvodnyh funkcionov s nulevymi znachenijami zadannogo nabora linejnyh funkcionov i ih primenenija k poperechnikovym zadacham [About the norms of the derivatives of functions with zero values of a given set of linear functionals and their application to the width problems]. Tezisy dokladov Mezhdunarodnoj konferencii, posvjashhennaja 110-letiju so dnja rozhdenija akademika S.M.Nikol'skogo «Funkcional'nye prostranstva i teorija priblizhenija funkcionov» [International conference on Function Spaces and Approximation Theory dedicated to the 110th anniversary of S. M. Nikol'skii]. Moscow, 2015, pp. 141-142.

Сведения об авторах:

На каз.:

Жұбаньшева А.Ж. – Теориялық математика және ғылыми есептеулер институтының аға ғылыми қызметкері, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетіа, Сәтпаев көш. 2, Астана, Қазақстан. Тел.: +7 (7172)709-500 (внут. 33-411). E-mail: axaulezh@mail.ru.

Темірғалиев Н. – Теориялық математика және ғылыми есептеулер институтының директоры, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетіа, Сәтпаев көш. 2, Астана, Қазақстан. Тел.: +7 (7172)709-500 (внут. 33-325). E-mail: ntmath10@mail.ru.

Утесов А.Б. - физика-математика ғылымдарының кандидаты, Математика кафедрасының доценті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті, А.Молдағұлов даңғ. 34, Ақтөбе, Қазақстан. E-mail: adilzhan_71@mail.ru.

На рус.:

Жубаньшева А.Ж. – Старший научный сотрудник Института теоретической математики и научных вычислений, Евразийский национальный университет имени Л.Н.Гумилева, ул. Сатапаева 2, Астана, Казахстан. Тел.: +7 (7172)709-500 (внут. 31-411). E-mail: axaulezh@mail.ru.

Темиргалиев Н. – Директор Института теоретической математики и научных вычислений, Евразийский национальный университет имени Л.Н.Гумилева, ул. Сатапаева 2, Астана, Казахстан. Тел.: +7 (7172)709-500 (внут. 31-411). E-mail: ntmath10@mail.ru.

Утесов А.Б. - кандидат физико-математических наук, доцент кафедры Математики, Актюбинский региональный государственный университет имени К. Жубанова, пр. А.Молдагуловой 34, Актөбе, Казахстан. E-mail: adilzhan_71@mail.ru.

На аҥҥл.:

Zhubanysheva A.Zh. – Senior researcher of the Institute of theoretical mathematics and scientific computations, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Satpayev str., Astana, Kazakhstan. Tel.: +7 (7172)709-500 (31-411). E-mail: axaulezh@mail.ru.

Temirgaliyev N. – Head of the Institute of theoretical mathematics and scientific computations, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Satpayev str., Astana, Kazakhstan. Tel.: +7 (7172)709-500 (33-325). E-mail: ntmath10@mail.ru.

Utesov A.B. - candidate of physical and mathematical sciences, Associate Professor of the Department of Mathematics, K.Zhubanov Aktobe Regional State University, A.Moldagulova Prospect, 34, Aktobe, Kazakhstan. E-mail: adilzhan_71@mail.ru.

Редактор: С.К. Амандыкова
Шығарушы редактор: Д. Байтлесова
Дизайн: Д. Байтлесова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
Хабаршысы. Құқық сериясы.
-2018. - 2 (123). - Астана: ЕҰУ. 122 -б.
Шартты б.т. -15,2 Таралымы - 25 дана

Мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекен-жайы: 010008, Астана қ.,
Сатпаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: (87172) 709-500 (ішкі 31432)
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің баспасында басылды